

MAGYAR-HOLLAND SZEMLE

TÁRSADALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI LAP

A „MAGYAR-HOLLAND TÁRSASÁG“ HIVATALOS LAPJA.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
BUDAPEST, VIII., ÜLLŐI-UT 4 SZ
TELEFONSZÁM: J. 461—97—98—99.

HOLLAND-INDIA JÖVŐJE *

Az európai sajtóban szinte észrevétlenül terjedt el egy világpolitikai jelentőségű esemény híre. Arról a törvénytervezetről van szó, mely a hollandi első kamara előtt fekszik Holland-India alkotmányának megváltoztatását illetőleg és amely a bennszülöttek befolyását a holland-indiai néptanácsban lényegesen megerősíti. Koningsberger hollandi gyarmatügyi miniszter a törvénytervezet indokolásában azt mondta, hogy nem lehet az óra mutatóját visszaigazítani; de kellő okossággal és körültekintéssel kell továbbmenni azon az úton, mely Holland-India önállóságához vezet. Ez az első gyakorlati lépés a háboru előtti gyarmatpolitika élet-halálküzdelmében, amennyiben a hollandusok, a többi gyarmatokkal rendelkező európai országokkal ellentétben, hallják a vihar zugását a gyarmati erdőségekben és tudják, hogyan kell azt politikájuk számára hasznosítani.

Ez a terv — más nem is volt várható — a hollandi második kamarában erős ellenzésre talált. Ez az ellenzés Holland-India gyarmati sajtójában is többé-kevésbé leplezetlenül megnyilatkozott, ám a törvénytervezetet, minden ellenállás dacára, mégis elfogadták. A törvény jelentősége, melyet Hollandia szempontjából nem szabad alábecsülni, tulterjed Hollandia határain. A franciák és angolok közvetlenül érdekelve vannak az ügyben, mely bizonyára rövidebb idő alatt válik aktuálissá számukra, semmint szeretnék. A hollandi kormány már akkor tette meg az első lépést gyarmatpolitikájának modernizálására, amikor a gyarmatokon a nyílt ajtó politikáját bevezette. A haladó és modern irány politikája alapján Hollandia igyekszik gyarmatainak sok idegen tőkét szerezni.

Anglia már két évvel ezelőtt felfigyelt az ügyekre, mikor a holland-indiai néptanácsban először került szóba a bennszülött szavazatok szaporodása, sőt ugyanakkor kormányzóváltásról is beszéltek, amely nem következett be, mert de Graeff megmaradt állásában. Egy nagy angol lap munkatársát is kiküldötte akkor a holland gyarmatokra, míg Jonkheer van Karnebeck, volt hollandi miniszter Londonban felolvasást tartott a holland-indiai kormányzás alapelveiről, azzal a szándékkal, hogy Anglia bizalmát a kormányzat e módja iránt erősítse. Látható, hogy Angliában már akkor aggodalommal figyelték az angliai viszonyok fejlődését.

Angol- és Holland-India között még egy hasonlóság merül fel: ez főként azért figyelemreméltó, mert a hollandi második kamara a bennszülöttek befolyását erősítő törvényt elfogadta. Az utóbbi

* Ezt az érdekes cikket a „Kölnische Zeitungból“ vettük át.

évek folyamán mindkét Indiában szó volt kommunista felkelésekről. Angol-Indiával ellentétben Holland-Indiában látszólag nem elég komolyan fogták fel az ügyet. A hollandi kormány mostani lépése azért is figyelemreméltó, mert mint Angol-Indiában a népesség nem valamilyen zárt faj-egységből áll, hanem különböző törzsekből, raceokból, más-más nyelven beszélő fajokból alakul. (A hollandi kormány elhatározása annál több belátásra és messzilató politikai koncepcióra vall, mert ezzel lemondott a „divide et impera“ politikájáról.)

Az most a látszat, hogy egyik gyarmatbirodalom a másik után kénytelen lesz az új időkhez alkalmazkodni, egyik lassabban, a másik gyorsabban és radikálisabban. A világ arca megváltozik.

Hollandia gazdasági helyzete és törekvései

A hollandusok az utóbbi években meggondolt és széleslátókörű gazdasági politikát folytattak s ez nem volt véletlen, mert a hollandi gazdasági politika vezetői tudták, hogy minden ország gazdasági életének menete az időnkénti konjunktúra mozgalmakkal van szoros összefüggésben. Tudták, hogy az erők szétforgácsolása és a különféle utak nemcsak megfosztják a politikát nemzeti szellemétől, hanem kizárják a lehetőségét annak is, hogy gazdasági kérdésekben határozottan és félreérthetetlenül állást foglalhasson. Egységes gazdasági politikát folytattak tehát és áldozatoktól sem riadtak vissza. Ez az irány nyilatkozik meg a „Hollandi Bank“ pénzpolitikájának előre kiszámított hatásaiban, mellyel a közgazdaságot befolyásolta. Ugyanezt tapasztaljuk a hollandi közgazdaság összes ágainak fejlődésénél. A finoman átgondolt, rendszeresen dolgozó koncentrációé a jövő. A kisember is méltán sorakozott a gazdaságépítő elemek közé.

A hollandi ember — egy svájci publicista jellemzése szerint — szívós, céltudatos, szilárd akarattól irányított küzdelmet folytat a víz ellen. Harcol ellene mint mérnök, mint paraszt, mint halász és mint kivített üző kereskedő. Korrigálja a természetet, a vizet ezer és ezer hajózható csatornába szoritja, melyek áruszállításra alkalmas módon az ország területét behálózzák, gátakkal, töltésekkel, sikerrel küzd az áradás veszélye ellen.

A „Nederland in den Vreemde“ (Hollandia idegenben) nevű egyesület elnöke, P. J. Kanter ur találó szavakkal jellemezte Hollandia fontosságát a világforgalomban:

— Hollandiát, Nyugateurópa legjelentősebb részén, a

Rajna torkolatánál elfoglalt helyzete, Amsterdammak, mint nemzetközi pénzügyi központnak egyre fokozódó tekintélye, hajózásának, kereskedelmének, iparának, kerti- és mezőgazdaságának nagyarányu fejlődése, mely a kivitel felé irányul, az országnak pozíciója, mint gyarmati nagyhatalom, arra kényszerítették, hogy különös figyelemmel kísérje a nemzetközi politika alakulását. Ez kényszer számára, mert Hollandiában csak az a politika népszerű, mely az összes hatalmakkal való baráti viszonyon alapszik, nem azért, hogy az ország előtérbe kerüljön, hanem azért, hogy gazdasági fejlődésének nyugodt menetét a lehetőség szerint előmozdítsa.

A „Nederlandsch Fabriikaat“ (Hollandi Gyárpar) főtitkára, H. F. Snoek így nyilatkozott:

— Hollandia mindazon tényezőkkel rendelkezik, amelyek iparának nagyarányu kifejlődését előmozdithatják. Nyugat-európa szívében, természetes és mesterséges víziutak hálója köti össze a környező államokkal és ez lehetővé teszi, hogy a nyersanyagok importálásának költségnívója a legkedvezőbbben alakuljon, ami nagy érdeke, ipari termékei kivitele szempontjából, melyek a hollandi világkereskedelemben és hajózásban kiváló szerepet játszanak. A hollandi gyártmányok külföldön is kedveltek. Azelőtt a hollandi sajtót, szivart, likőrt keresték a külföldön, ehhez társulnak most a szövött áruk, gépek, motorok, izzólámpák, építőanyagok, papirárak, élelemiszerek, melyekből évenként jelentős mennyiségeket exportálnak a világ minden tája felé.

Hollandi lovak a földművelésben

Hollandia a marhatenyésztés, vaj- és sajtermelés terén világhírnévre tett szert.

Azok a kedvező körülmények, melyek lehetővé tették, hogy a marhatenyésztés ily nagy virágzást érjen el, nagyrészen a lótenyésztés terén is fennállanak: enyhe tengeri éghajlat és a hollandi parasztok tenyésztés iránti nagy hajlandósága.

A hollandi lónak már száz esztendővel ezelőtt jó hire volt és főleg a kocsiló örvendett nagy hírnévnek, melyeket leginkább Gelderlandban és az északi provinciákban tenyésztettek.

Ötven éve Hollandia sok vidékén, ez esetben is főleg az

északi provinciákban, megkezdték az oldenburgi és keletfrieslandi kocsilovak importálását. A legjobb példányokat keresték ki, mindig olyanokat, melyek szép külsejükön kívül hosszú, folyamatos és erőteljes ügetésükkel tűntek ki. Évtizedeken át folytatták ezt az importot és ma már nyugodtan megállapítható, hogy a nehéz kocsilovak száma Hollandiában jelentékenyen nagyobb, mint Oldenburgban és Kelet-Frieslandban összevéve, eltekintve attól a tényről is, hogy a nehéz vontatóló tipusa, a belga fajta, most a legjobban elterjedt Hollandiában. A nehéz lovak tenyésztői nagy energiával követték céljukat, hogy szolid, földművelésre alkalmas, jóállású, hosszú, folyamatos és erőteljes ügetésű, jólépésű lovat tenyészessenek és ez különösen Groningenben, Gelderland déli vidékén, Utrechtben, Noord-Hollandban, Noor-Brabant északi részén, Frieslandban, Drentében és az Yssel mentén, Overijselben, vezetett kedvező eredményekhez. Kiváló járású ménnek és kancák keresése Oldenburgban és Kelet-Frieslandban azzal az eredménnyel járt, hogy e vidékeken olyan lovak tenyésztődtek, melyek a földművelés terén kitűnő szolgálatokat tehetnek. E lovakkal — fogat elé alkalmazva — a legkedvezőtlenebb terepen is szabályos mezei munkák végezhetőek, amennyiben e lovak felhasználhatók a termés betakarítása körül, sőt nehéz utakon is jelentékeny gyorsaságot tudnak kifejteni. Járási kedvük is olyan, hogy e lovak a földművelési üzemben nagy szolgálatokat tehetnek. Végül kellemes külsővel rendelkeznek, mely kocsilovakká teszi alkalmassá őket.

A kocsilovak tenyésztéséről egész Hollandiában egy egyesület gondoskodik. A földművelésben használt lovak tenyésztése nincs egy kézben egyesítve. Az egyesület Overijsel, Gelderland, Utrecht, Noord-Holland, Zuid-Holland és Noord-Brabant provinciákban fejt ki működést. A három északi provincia (Groningen, Drente és Friesland) külön törzskönyvvvel rendelkezik a tenyésztés szempontjából.

Lótenyésztéssel foglalkozó egyesületek: Nationale Vereeniging tot bevordering der Paardenfokkerij in Nederland, Gravenhage, Huygensplein 5; Provinciale Vereeniging ter bevordering der Paardenfokkerij in Groningen, Stadskanaal; Het Drentsch Paardenstamboek te Bareveld bij Wildervank; Het Friesch Paardenstamboek, Landbouwhuis te Leeuwarden.

Hollandi hírek

Az első hágai békekonferencia

Május 18-án volt harminc esztendeje annak, hogy Hágában először összeült a nemzetközi békekonferencia. II. Miklós orosz cár javaslatára hívták össze akkor ezt a konferenciát, melynek célja az volt, hogy a világbékét megteremtse. Nemzetközi szerződéseket, a hadijogra vonatkozó egyezményeket fogadtak el, majd gyönyörű békepalotát építettek Hágában, amíg végül 15 esztendővel a békekonferencia után kitört a világháború. A leszerelés, a nemzetközi döntőbirósági probléma, népek békéje ma sem tart messzebb, mint ezelőtt harminc esztendővel. A hágai békepalotában most a nemzetközi döntőbiróság székel.

A holland trónörökös nő útja Holland-Indiába

Juliánna trónörökös nő leideni egyetemi tanulmányainak befejezése után Holland-Indiába utazik. A hollandi trónörökös nő saját jachtján teszi meg ezt a nagy utat — egy hollandi hajóraj kíséretében. Miután Juliánna hercegnőnek jachtja nincs, a lelkes hollandusok országos gyűjtést indítottak a fejedelmi pazarsággal berendezendő jacht költségeinek előteremtésére.

Hollandi zöldség szállítása repülőgépen

Az üvegházi kultúra elterjedése következtében Hollandia a primőröket sok esetben repülőgéppel szállítja. Az elmúlt évben 700.000 kg. főzeléket és gyümölcsöt továbbítottak repülőgépen. 1250 kg. szállítására alkalmas teherrepülőgépet használnak; különösen az epret és virágot szállították repülőgéppel. Angliába. Az eper és szőlő szállítása dija kg.-ként Hollandiából Londonba 40 holland cent, Svájcba 50 cent, Skandináviába 60 cent. A repülőgépen szállított áruért természetesen sokkal nagyobb árat értek el, mint a vasuton szállítottért.

Cigányzene egy hollandi hajón

Érdekes levelet kapott a minap Szóts Ernő, a Studió igazgatója. A levelet egy hollandi hajó legénysége küldötte az afrikai partokról. A holland tengerészek levelükben azt írják, hogy a mult hetek egyik napján a hajó fedélzetén bált tartottak, amelyen magyar cigányzene mellett táncoltak. A magyar muzsikát természetesen a rádió szolgáltatta nekik. Levelükben arra kérik Szóts Ernőt, hogy egy általuk később megjelölt s megtáviratozott napon adjon ismét cigánymuzsikát, mert a hollandi hajó fedélzetén megint bál lesz. Szóts Ernő természetesen örömmel tesz eleget a holland hajósok kérésének.

Kereskedelmi oktatásügyi kongresszus Hollandiában

A Nemzetközi Kereskedelmi Oktatási Egyesület (Association Internationale pour l'Enseignement Commercial), mely legutóbbi kongresszusát egy évvel a világháboru előtt, 1913 szeptemberében, éppen *Budapesten* tartotta, 1929 szeptember 2—5-ike közt *Amsterdamban* rendezi a háboru óta első kereskedelmi nemzetközi kongresszusát. Ezt megelőzőleg, augusztus 19—31-ig *Rotterdamban* nemzetközi közgazdasági tanfolyamot hirdet. Az ottani kereskedelmi főiskola helyiségeiben tartandó kéthetes tanfolyam az 1927, neuchateli és az 1928 braunschweigi hasonló céllal rendezett tanfolyamok programját követi. Délelőtti előadások lesznek német, francia és angol nyelven Hollandia kulturális és gazdasági életéről, délután kirándulások a város közelebbi és távolabbi környékére. Ugy a kongresszusra, mint a tanfolyamra most folynak a jelentkezések. A *Nemzetközi Kereskedelmi Oktatási Egyesület magyar csoportja, amely ma kétszáz tagot számlál, élén dr. Schack Béla udv. tanácsos, kir. főigazgató einökkel*, aki egyben a nemzetközi igazgatótanácsban is, mint egyik társelnök foglal helyet, Neuchatelben negyven és Braunschweigban tizenhat magyar résztvevővel képviseltette magát. A magyar csoport elnöksége az idén is el fog járni minden iskolafenntartónál a résztvenni óhajtó tanárok számára kérendő ösztöndíjak vagy utisegélyek kieszközlése végett. Erre annyival is inkább rászolgáltak, mert a magyar kereskedelmi iskolai tanárság a megelőző két nyáron nagyon szép és eredményes kulturális propaganda-munkát fejtett ki Svájcban és Németországban. Ezt a szép hivatást az idén Hollandiában, jövő nyáron pedig, a Kopenhágában tervezett közgazdasági tanfolyam kapcsán Dániában remélhetőleg továbbra is be fogja tölteni.

Hollandi automobilstatisztika

A holland királyság statisztikai hivatala legutóbb közzétette a hollandiai gépjármű-állomány statisztikáját, mely az 1927 októberi gépjármű-számlálás alapján történt. E szerint a jelzett időpontban 29.130 magánszemélykocsi, 69 betegszállító automobil, 2371 autobusz, 15.539 teherautó, 160 tank-autó, 619 traktor és három rendőrségi automobil volt üzemben, — nem számítva a királyi család és az idegen követségek által használt gépjárműveket. Azóta valószínűleg jelentékenyen emelkedtek a számadatok.

Hágai építkezés

A P. N. írja: Hollandia székvárosát, Hágát, eddig „a világ legszebb faluja” címen ismerte a közvélemény. E nevét annak köszönheti, hogy a nagykiterjedésű rezidencia főleg *kertházakkal* van beépítve és minden egyes családnak különbejáratu lakása van. A hágaiak jogosan mondhatják: Az én házam, az én váram . . .

A háboru utáni években, amikor Hollandiában nagymértékben indult meg az építkezés, Hága sem akart Amsterdam és Rotterdam mögött elmaradni. *Egész új városnegyedek, pompás kerti lakok, villák épültek. Hága ma már egy grandiózusan kiépült, modern város benyomását teszi.* Jellemző a fiatal holland építészetre, hogy most, *amikor Hágában a házblokkok építése is kezd meghonosodni,* mennyire törekednek arra, hogy célszerű és művészi építkezés együtt domináljon ezeknél az épülő háztömböknél. Központi fűtés, központi kiszolgálás, meleg és hideg vízvezetékek, központi konyha, külön fürdőhelyiségek, telefoncellák, lift és minden elképzelhető kényelem fog a lakók rendelkezésére állni, s mindezt olyan módon rendezik be, hogy a háztömb egyáltalán nem a tömeglakás és tulsufoltság benyomását fogja kelteni. Eddig mindössze két háztömb épült fel Hágában, amelyek közül a legnagyobb 31.000 köbméter tartalmu. Ez a tömb a békepalota mögötti Zorgvliet negyedben épült és pompásan bevált. Az ezután építendő blokkok lakásait már előre kibérelték, holott még hónapok, némelyiknél évek kérdése (hollandiai építészeti fogalmak szerint 1—2 év), míg a blokkok elkészülnek. Főként a város közepén, a Jáva straat és Zeestraat sarkán épülő blokk iránt igen nagy az érdeklődés. Ez a tömb 34.000 köbtartalmu lesz. Ezt az épületet Hollandia egyik ismert építésze, Wegerif építi s másfél év alatt elkészül. Negyvenöt család számára lesz benne lakás. Jellemző, hogy a 12.485 négyzetméter területen 1485 négyzetméter helyet fog az épület elfoglalni, míg a többi 11.000 négyzetméter helyen *minden család számára kerthelyiséget fognak berendezni.* Azonkívül a háztetőn is külön nyári kert lesz. Külön szobákat fognak berendezni olyan vendégek számára, akik a lakókhöz érkeznek és egynéhány napig itt akarnak tartózkodni.

Az épületek hatemeletnyi magasságra épülnek. Közös játék- és társalgótermek is lesznek bennük. Az autógarázsokat az épülettömbök háta mögött fogják felépíteni.

Rövid gazdasági és pénzügyi hírek Hollandiából

A Breslau melletti Szent Erzsébet Katolikus Jótékony-sági Intézet M. 1,500.000.— tartozása kiegyenlítése céljából, valamint, hogy Schweidnitz és Lähn-ben lévő kórházait bővítse, Hfr. 900.000.— kölcsönt vett fel 10 évi tartamra 7%-os kamatozás mellett 97½%-os kibocsátási árral, amelyből 500.000.— hollandi forintot már folyósítottak, míg Hfr. 400.000.— most van kibocsátás alatt. A jótékony-sági intézet összvagyonát Hfr. 40,000.000.— becsülik.

A Bank voor Nederlandsche Gemeenten, a mult évhez hasonlóan, 1928-ra 6% osztaléket fizet.

A Nederlandsche Scheepsbouw Mij. 5% osztaléket fizet az 1928. évre; a mult évben e társaságnál osztalékfizetés nem volt. A társaság közli, hogy 1930 őszéig teljesen el van látva munkával.

A Kon. Nedel. Grofsmederij Leiden-ben 12% osztalékat fizet a mult évi 14%-al szemben.

A Stoomspinnerijen en-weverijen v. h. S. J. Spanjaard-ban 16% osztaléket fizet 1928. évre a régi részvények után, míg az új részvényekre 8% az 1928. évi osztalék. A mult évben a társaság 25% osztaléket fizetett.

A Het Nederlandsche Veem 7% osztaléket fizet 1928. évre, ugy, mint a mult évben.

A Magazijn „De Bijenkorf“ 8% osztaléket fizet az 1928. évre a mult évi 10%-al szemben.

A Deli-Batavia Mij. Hfr. 6,130.000 tiszta nyereséget mutat ki az 1928. évre a mult évi Hfr. 4,700.000-el szemben. Az osztalék 1928. évre 45% lesz változatlanul a Hfr. 10,920.000-re felemelt alaptőke után. A társaság közli, hogy az ezévi hozam nem haladja meg a várakozást, ami a megváltoztatott trágyázási rendszerre vezethető vissza, mely be nem vált. A társaság ennél fogva vissza fog térni a régi trágyázási rendszerhez.

A „Magyar-Holland Szemle“ közleményei a forrás megnevezésével átvehetők.

Légrády Testvérek nyomdai műintézete,
Budapest.
(Igazgató: Kertész Árpád.)

Felelős szerkesztő: Vidor Marcel.
Kiadótulajdonos:
A „Magyar-Hollandi Bank R.-T.“